

Roll No.....

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 13

उत्तरमध्यमा प्रथमखण्ड

विषय कोड : 701

अनिवार्यसंस्कृतम्

प्रथम-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. अधोलिखितेषु केषांचित् त्रयाणां अलंकाराणां लक्षणं उदाहरणसहितं लिखत - 3×5=15
 - (क) अतिशयोक्तिः
 - (ख) काव्यलिङ्गम्
 - (ग) अनुप्रासः
 - (घ) यमकम्
 - (ङ) श्लेषः।

2. अधोलिखितानां छन्दसां केचन त्रयाणाम् लक्षणोदाहरणम् लिखत - 3×5=15
 - (i) मन्दाक्रान्ता
 - (ii) उपेन्द्रवज्रा
 - (iii) आर्या
 - (iv) शिखरणी
 - (v) स्रग्धरा।

3. कस्यापि एकस्य कथासारं लिखत -

(क) प्रयत्नो विधेयः

(ख) अहंकारः अनर्थाय

(ग) धीराबाला।

4. इदम् शब्दस्य पुल्लिङ्गे अथवा स्त्रीलिङ्गे सर्वविभक्तिषु रूपाणि लिखत।

5

5. अधोलिखितस्य सुभाषितस्य हिन्दी अर्थं लिखत -

5

प्रथमे नार्जिता विद्या द्वितीये नार्जितं धनम्।

तृतीये नार्जितं पुण्यं चतुर्थे किं करिष्यति ॥

(व्याकरणच्छात्राणां कृते न्यायसिद्धान्तमुक्तावली)

6. न्यायसिद्धान्तमुक्तावल्याः मङ्गलाचरणं अर्थसहितं लिखत।

5

7. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः -

5×3=15

(क) गुणानां नामानि लेख्यानि।

(ख) द्रव्याणि कति नामानि लिखत।

(ग) कति पदार्थाः तेषां नामानि कानि ?

(घ) कर्माणि लेख्यानि।

(ङ) पृथिव्याः लक्षणस्वरूपं लिखत।

8. दीर्घोत्तरीयाः विश्लेषणात्मकाः प्रश्नाः -

5×6=30

(i) ननु तमः दशमं द्रव्यं कथं नास्ति ?

(ii) अभाव पदार्थं स्पष्टयत।

(iii) "सामान्यं" इत्यस्य व्याख्या कार्या।

(iv) अन्यथासिद्धिः स्वरूपं वर्णयत।

- (v) कालस्वरूपं विशदीक्रियताम्।
- (vi) समवायिकारणं स्पष्टयत।
- (vii) पृथिवी तेजसोः साधर्म्यस्वरूपं वर्णयत।

(व्याकरणेतर छात्राणां कृते)

9. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः — 4×5=20
- (कानिचित् चत्वारि सूत्राणि पूरणीयानि)
- (क) नेर्गदनपदत० सूत्रं प्रपूरयत।
 - (ख) युष्मद्युपदेसमानाधि० सूत्रं प्रपूरयत।
 - (ग) विधिनिमन्त्रणा० सूत्रं लिखत।
 - (घ) परस्मैपदानां णलतु० सूत्रं प्रपूरयत।
 - (ङ) तिप्तस्झि० सूत्रं लिखत।
10. सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः (द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ) — 2×5=10
- (i) अच् प्रत्याहारवर्णाः लिखन्तु।
 - (ii) पदसंज्ञाविधायकं सूत्रं लिखत।
 - (iii) सवर्णसंज्ञकं सूत्रं लिखत।
 - (iv) माहेश्वर सूत्राणि लिखन्तु।
11. अधोलिखितं प्रयोगद्वयं सूत्रनिर्देशपुरस्सरम् साधयत — 2×5=10
- (i) भवति
 - (ii) भविष्यति
 - (iii) अत्ति
 - (iv) हन्ति
 - (v) जुहोति ।

12. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः -

5×1=5

- (i) तिङन्त प्रत्ययाः लेख्याः।
- (ii) लकाराः कति तेषां नामानि लेख्यानि।
- (iii) “भवति” इत्यत्र गुणः केन सूत्रेण भवति ?
- (iv) “भविता” इत्यत्र डादेशविधायकं सूत्रं किम् ?
- (v) “शप्” प्रत्ययविधायकं सूत्रं लिखत।

13. वस्तुनिष्ठाः प्रश्नाः -

5×1=5

(i) परोक्षे भवति -

(a) लिट्

(b) लुट्

(c) लङ्

(d) लृट्

(ii) लिङ्लकारः अस्ति -

(a) द्विविधः

(b) त्रिविधः

(c) चतुर्विधः

(d) पंचधः

(iii) लघुसिद्धान्तकौमुद्याः लेखकः अस्ति -

(a) वररुचिः

(b) वरदराजः

(c) पतञ्जलिः

(d) नागेशः

(iv) सूत्रकारः कथ्यते -

(a) कात्यायनः

(b) पाणिनिः

(c) भर्तृहरिः

(d) भट्टः

(v) वार्तिककारः अस्ति -

(a) पतञ्जलिः

(b) कौण्डभट्टः

(c) हरिदत्तः

(d) कात्यायनः